

de gigă. Subliniem chipul solemn, luminos în care au cîntat alămurile care au de-a lungul mișcării roluri de seamă. Finalul e curmat brusc, făcînd loc mișcării următoare, *Andante*, care are un caracter grav, ușor elegiac; trăsăturile la viori creează o atmosferă temporar mai întunecată, dar fioriturile suflătorilor schimbă acest climat.

Simfonia se încheie cu un *Rondo* de o mare vitalitate. Și aici instrumentele de coarde au o largă participare, agrementată de cromatismele ascendente ale suflătorilor. Figurațiile spontane ale viorilor contribuie să încheie lucrarea într-o atmosferă de viață nestăvilită, de un optimism triumfător.

Elogiem cu convingere și plăcere munca artistică susținută a dirijorului Elenescu ca și dăruirea neprecupețită a întregii orchestre care a cîntat cu vizibilă plăcere.

Ceea ce dorim să mai arătăm, este faptul că sala de concert era suprapopulată aproape în exclusivitate de tineret care a primit cu entuziasm această simfonie atît de melodiosă și, într-un cuvînt, clasică.

În program a figurat și *Concertul pentru vioară și orchestră* de Beethoven, solist fiind tînărul virtuoz sovietic Ghideon Kremer. Titular al mai multor premii internaționale, violonistul, stăpînind o tehnică de înaltă clasă, a atacat cu moderație, intonînd cu justete și fără să forțeze către un ton mare. Vioara este în mîinile sale un instrument extrem de docil care slujește ireprosabil intențiile interpretului, stăpîn pe toate tainele lui, la o vîrstă foarte tînără. Desigur pentru a-i da, probabil, mai multă strălucire, a cîntat pasajul din partea I-a (în sol minor) cu o octavă mai sus, ceea ce ne-a surprins puțin. Tot astfel, într-o seamă de momente a cîntat unele note, nu *legato*, cum sînt scrise de Beethoven ci *détaché*. Dar nu vom uita bravura de-a dreptul uluitoare cu care a cîntat, în supliment, *Variațiile* scrise de Ernst pe cunoscuta temă „Trandafirul cel din urmă” din *Martha* de Flotow; de asemenea, justetea interpretativă a *Gavotei* de Bach.

Concertul s-a încheiat cu *Bolero* de Ravel, despre care am mai scris în multe alte împrejurări.

J. V. PANDELESCU

Orchestra de cameră „București”

După ce — în ciclul celor șase concerte extraordinare organizate de Filarmonica „George Enescu” pentru a marca împlinirea de către Ion Voicu a 35 de ani de activitate artistică — primele două manifestări au prilejuit apariția artistului sărbătorit exclusiv în postura de virtuoz al viorii, al treilea concert a subliniat realizările sale deosebit de rodnice în calitatea de inițiator și de conducător al Orchestrei de cameră „București”. Am avut și anterior prilejul să ne ocupăm de această valoroasă formație, cuprînzînd elemente selecționate dintre vîrfurile instrumentiștilor bucureșteni. De fiecare dată, marea precizie și deplina finisare a execuțiilor sale, alături de puritatea fără cusur a intonațiilor, ne-au determinat să-i urmărim programele cu o satisfacție egalată doar de aceea resimțită la audierea unor formații similare de mare prestigiu internațional.

Așa s-a întîmplat și la noul concert al Orchestrei de cameră „București”, dedicat în întregime muzicii lui Mozart. De fapt, două dintre lucrările executate

cu acest prilej — *Concertul nr. 3 pentru vioară și orchestră în Sol major KV 216* și *Divertismentul nr. 1 în Re major KV 136* — ne erau cunoscute din manifestările precedente ale formației și din discul realizat în anul 1970. Reaudierea lor ne-a adus însă confirmarea progresului constant înregistrat de orchestră în direcția perfecționării măiestriei individuale și colective, dar și de Ion Voicu în ce privește calitățile cerute dirijorului unui ansamblu cu un asemenea profil specific. În *Divertisment*, am fost impresionați nu numai pe planul virtuozității pure, ci și pe acela al plasticității discursului muzical, datorită căreia această lucrare de o surizătoare transparență a fost însușită de o intensă viață poetică. Cît despre *Concert*, el a beneficiat de o execuție orchestrală alertă și decisă, plină de elasticitate și de eleganță, pe măsura acestei lucrări cu caracterul unei geniale improvizații, — și toate acestea fără a se porni de la impulsuri dirijorale efective, deoarece Ion Voicu a acordat aci, în mod firesc, prioritate aportului său solistic, străbătut de căldură vitală, de dezinvoltură și de o permanentă flacără spirituală.

Cu ocazia acestui concert, repertoriul orchestrei s-a îmbogățit cu o nouă lucrare mozartiană, *Simfonia nr. 40 în sol minor KV 550*, celebrul interludiu marcat de melancolie și de durere sufletească, între cele două radioase secțiuni extreme ale trilogiei simfonice finale. Ceea ce a caracterizat aci interpretarea excelentului colectiv bucureștean a fost elocința și expresivitatea, prezente pe tot parcursul celor patru părți ale Simfoniei. De la început, Ion Voicu a știut să imprime ambianța adecvată — dominată de febra neliniștii — părții I *Allegro moderato*. Apoi, în *Andante*, corzile au cîntat cu o sonoritate învăluită de tandrețe, pentru ca *Menuetul* să izbucnească tăios, sacadat, întrerupt doar — prin contrast — de parfumul liniștitor răspîndit de floarea palidă a *Trio*-ului. Finalul *Allegro assai* a reluat întrucîtva atmosfera mișcării inițiale, însă cu un plus de strălucire, datorită căreia forța emotivă predominantă a fost totodată așezată sub semnul unei măreții deplin adecvate acestei concluzii de o mare densitate a substanței muzicale.

Prin modul remarcabil în care au reușit să aprofundeze problematica de mare complexitate a acestei simfonii — în fața căreia au capotat chiar și dirijori și orchestre de notorietate mondială. — Orchestra de cameră „București” și dirijorul Ion Voicu au trecut cu succes un adevărat examen de maturitate, care le deschide căile spre îmbogățirea treptată a repertoriului pe seama multor alte capodopere ale muzicii.

Edgar ELIAN

„Cîntecul Pămîntului” de Mahler la Filarmonică; recital Harry Datyner

Pianistul elvețian Datyner se bucură de un legitim prestigiu internațional. El are totdeauna „sub mînă” un repertoriu de mare exigență și diversitate pe care îl prezintă cu o seriozitate și o ținută artistică ce-i aparțin. Pare afabil și totodată distant, plin de soliditate și în același timp rezervat.

Recitalul susținut la Ateneu a fost un exemplu elocvent al posibilităților deosebite ale artistului. El a trecut de la muzica executată în cel mai adecvat stil baroc a *Fanteziei cromatice și fugii* de Bach la *Sonata Appassionata* de Beethoven căreia i-a pus excelent în relief violențele și bruscheriile și în general tumultul pasiunii cu care a fost scrisă.

În *Kreisleriana* de Schumann, această suită de piese inspirate de personajul fantastic, capelmaistrul Kreisler, despre care vorbește scriitorul E.T.A. Hoffmann, Datyner a imprimat muzicii pe rînd agitație, vivacitate, iar în final, acel caracter *scherzando*.

Apoi interpretul a adus, parcă spre a întări caracterul atît de variat al programului, *Valsurile nobile și sentimentale* de Ravel, redată cu mult gust și cu

atenție la forma lor „condensată și eliptică”, așa cum a spus cîndva Roland Manuel și, adăugăm noi, de o deosebită exigență privind buna execuție.

Datynier avea să fie însă foarte concesiv, o seară mai tirziu, în concertul cu Filarmonica, prezentînd, sub bagheta dirijorului Mihai Brediceanu, *Concertul al doilea în fa minor*, de Chopin. Pentru Chopin am rămas cu o slăbiciune, din tinerețe. Și astăzi prețuim mult majoritatea, îndeosebi, a pieselor sale mici. Această „slăbiciune” nu o avem însă și pentru cele două concerte. Nu avem loc și nu e cazul să arătăm și... slăbiciunile concertului ascultat. Vom sublinia însă că interpretul a strălucit și aici, cîntînd cu vigoare și gingășie (nu mai vorbim de tehnica-i infailibilă) și de limpezimea desăvîrșită în ceea ce privește exprimarea discursului muzical. În *largo* au avut momente de intensitate dramatică pe care le-am apreciat în mod deosebit.

Dirijorul Brediceanu ne-a obișnuit cu programe concise. De data aceasta însă, în afara *Rapsodiei a II-a* de George Enescu cu care a deschis programul și de concertul chopinian, a prezentat întreg ciclul *Cîntecul pămîntului* de Mahler. Bună idee, dar am ieșit de la concert la orele... 23! Pentru cei ce urmăresc aproape în fiecare seară cîte o manifestare muzicală, este, desigur, prea mult. Dar să apreciem pasiunea dirijorului pentru muzica lui Mahler și interpretarea dată alături de cei doi soliști, frunțași ai primei noastre scene lirice, Ludovic Spiess și Dan Iordăchescu.

Cîntecul pămîntului este o lungă spovedanie a compozitorului în care apare pe rînd un solitar îndrăgostit de natură, de viață. Sint momente patetice, altele de lirism înduioșător precum și de amară ironie.

Compozitorul a exaltat în *Cîntecul de pahar* bucuria aflată totdeauna în acea „licoare prețioasă”.

Spiess a adus în joc nu numai vocea sa de o mare căldură și forță dar și sensibilitate, o participare vie la tălmăcirea muzicii: agilități, tumult și o plenitudine vocală dominantă.

A urmat *Singur în toamnă*, cînd Dan Iordăchescu a cîntat cu sentiment, cu unele remarcabile expansiuni lirice. Aici muzica orchestrală are o seamă de momente care ne-au adus în minte acele psalmodieri specifice episodului Pimen din *Boris Godunov*. Cu multă exuberanță a redat apoi Spiess *Cîntecul despre tinerețe*, imprimîndu-i caracterul jovial, vesel, adecvat.

Ponderat, Dan Iordăchescu a cîntat *Despre frumusețe*, imprimîndu-i apoi vivacitate și un ton alert. În *forte* și în acut, vocea interpretului a avut un colorit agreabil.

În cîntecul următor, *Chefliul primăvara*, tenorul Spiess a avut momente cînd a dominat, de departe, întreaga orchestră. Nota cîntecului e constituită din seninătate și euforie, exprimînd bucuria vieții.

În sfîrșit, în ultimul cîntec, *Despărțire*, factura e foarte complexă; apar înfrînte cele mai diverse sentimente. Este un cîntec de rămas bun în care Dan Iordăchescu a apărut de un dramatism comunicativ.

Mihai Brediceanu a condus cu toată pătrunderea emoțională cerută și prețuim mult efortul său, cu rezerva că orice program nu trebuie să depășească două ore. Mai sîntem de părere că două voci de asemenea anvergură — fiecare cu indicativul, cu specificitatea ei — nu este cazul să fie „confruntate” alternativ, într-o aceeași lucrare.

Pietro Argento și Ilina Dumitrescu

Dirijorul italian Pietro Argento revine cu drag în mijlocul unui public care îi apreciază talentul și afinitatea-i față de viața noastră muzicală. El a dirijat *Divertiment rustic* de Sabin Drăgoi, compozitor reprezentativ al creației noastre simfonice (Lucrarea a fost distinsă încă în 1928, la scurt timp

după ce fusese scrisă, cu Premiul I „George Enescu”). Pietro Argento a prezentat întreaga suită — ceea ce am apreciat la modul pozitiv din capul locului, intrucît ea nu poate fi trunchiată sau „rezumată” (cum obișnuiesc unii dirijori) la două, maxim trei părți — ceea ce am socotit totdeauna neartistice și de natură să prejudicieze valorii lucrării. *Divertimentul* are acea unitate în diversitate demnă a fi subliniată, cu atît mai mult cu cît, în final, motivul inițial de colind revine.

Pietro Argento a vădit multă simțire față de *Colind* și de *Doină*, redată cald și evocator. El nu a neglijat accentele dramatice din *Bocet*, cum a vibrat de asemenea la *Dans* și la *Cîntecul de nuntă*. Orchestra a cîntat cu dăruire, redînd explicit și comunicativ sentimentele atît de variate ce domină *Divertimentul rustic* și pe care noi îl socotim unul din „Capetele de pod” ale muzicii simfonice pe teme autentice românești, la epoca în care a fost scris.

Centrul de greutate al programului l-a constituit, neîndoios, *Concertul în la minor* pentru pian și orchestră de Grieg, solistă fiind Ilina Dumitrescu. Vom releva în primul rînd faptul că pianista dispune pe lîngă talentul său și inteligența-i muzicală cu totul excepționale, și de acel simț lăuntric al măsurii în toate — de unde chipul în care își gradează, cu mult discernămint, repertoriul; acest lucru poate sluji de exemplu multor tineri interpreți care pornesc dintr-o dată — ca să spunem mai metaforic... în galop, atacînd lucrări care se cer prezentate după adevărat examen de maturitate a gîndirii și după dobîndirea ireproșabilă a tehnicii interpretative necesare.

Concertul de Grieg a convenit de minune personalității și stilului pianistei. Asupra interpretării lucrării se cuvine să stăruim. Ilina Dumitrescu a intuit perfect caracterul național și putem spune, într-o oarecare măsură, descriptiv al acestei lucrări pline de viață, devenită atît de populară.

Interpreta a cîntat cu mult tact și cu o cuceri-toare modestie, cu o sensibilitate foarte gingașă, fără tapaj și fără desfășurări exterioare grandilocvente, așa cum obișnuiesc chiar unii interpreți de mult consacrați, care cîntă deseori cu o emfază inutilă și deplasată.

Ceea ce am remarcat și de data aceasta la solistă, este acea varietate adusă în jocul pianistic mai precis în tușul său și în sonoritatea aleasă, diversă, care a atins, cînd a fost cazul, multă forță, o plenitudine impunătoare.

A redat acordurile introductive cu o mare vigoare, expunînd apoi melodia cantabilă în toată naturalitatea și frumusețea ei. Apreciem mult rigoarea execuției și în această privință vom sublinia chipul bine marcat în care a redat acea gamă cromatică din prima mișcare, unde fiecare notă a fost perfect sesizabilă, bine precizată.

Ilina Dumitrescu a redat apoi cea de a doua idee muzicală cu eleganță și în acel stil specific al melodiei populare nordice. Să remarcăm cu aceasta distincția pe care tinăra interpretă a adus-o în arpegii, executate cu ușurință și finețe pilduitoare. Cadenta a fost cîntată cu perfectă ei stăpînire și am prețuit mult debutul în *pianissimo* pe care avea să-l crească apoi către o sonoritate cu totul strălucitoare, după care trecînd prin nuanțe variate, a scăzut-o subtil, către *pianissimo* final.

Este de arătat, de asemenea, că în partea a doua, *Adagio*, solista a cîntat melodia în stilul unei balade, cu o melancolie suavă, dar în liniște, fără tristețe și cu pondere, atunci cînd tema de debut a revenit pianului.

Cît privește *Finalul*, conceput de Grieg pe alocuri apăsător, în stilul dansurilor nordice, ne-a prilejuit aprecierea acelor arabescuri desfășurate de solistă cu o desăvîrșită eleganță și însuflețire. Totul a fost redat într-un tempo susținut, iar cadenta a sunat cu strălucire. *Quasi presto* final a fost redat cu caracterul său dansant, în măsură ternară, după care am